

Sonet.

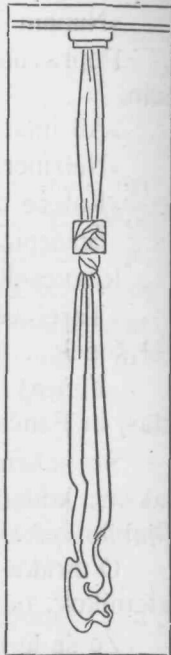
*Pomlad čez temne gore je prišla.
Raztrosila po zemlji je veselje,
v mladostni slutnji gaj zazelenel je,
pregnan je mrak, pregnana je temà.*

*Izginila svetloba je neba ...
Na temnih krilih zimski kralj prišel je,
in vso prirodo mrak hladan odel je,
s sadovi nje veselo se igra.*

*Mladost človeka tajna je pomlad:
prinesla je nebrojno svetlih nad,
prinesla je skrivnostno-tihe sanje ...*

*A ko mladosti cvet vesel obran je,
nastopi zima ... Vihre prihrume,
in dvoje boli stiskajo srce ...*

Davorinov.

TONE RAKOVČAN:

Povest o vijolici.

riklila je iz zemlje vijolica, vsa modra, vsa dišeča, da se je solnce začudilo nad njeno krasno barvo in njenim lepim vonjem. Priklila je v tisti zgodnji pomladi, ko je ravnokar skopnel sneg in je šumel preko širne ravani še oster veter.

Tako, ko je dvignila vijolica glavico k solncu, jo je zaskalelo v očeh, ker je spala vso zimo v temnih prostorčkih — pa pobožala jih je nekoliko z mehкими prstki in se ozrla še enkrat k jasnemu nebu. Oj, kako je lepo zunaj! To veliko svetlo solnce, ta jasnina neba, ti srebrni oblaki! ... In zadišala je vijolica še z večjim vonjem, da je šel daleč po trati tja do brega.

Zadišalo je tudi murnu v kajbici — popravil si je črno suknjico in hajdi za vonjem. Baš v tistem trenutku je prisopel tudi na breg veter — in ko je muren pristopical iz kajbice na prag, ga je presenetil vetrov trdi in osorni obraz. Druga leta so veli drugačni vetrovi, z drugačnimi obrazi, veselih lic, lahkih nog. Hudo znamenje to!

Pomislil je nekoliko muren, pomislil o prezgodnji pomladi ...
Pa vendar je čas — ko tako lepo dehti po bregu in trati.

Zaprl je počasi vrata, se skrbno ozrl po okolici, pa odšel dalje. Hodil je, hodil, kakor hodi romar, postal tuptam, pa spet nadaljeval prvi pot po dolgem zimskem spanju. Glej, prišel je do zelene tratice, zavil krog visokega stebelca — zavonjalo je sladko. Še par korakov, in zazrl je vijolično glavico. Začudil se je spet, pa spet pomislil — o prezgodnji pomladi.

Pozdravil je vijolico, prijateljico, pozdravil presrčno, da se je vzradostila še bolj.

»Res, toplo, prijetno imaš tukaj! Skoro te zavidam. Kako rad bi imel domek blizu tebe!«

»Daj, preseli se na to tratico. Zgradiš si novo hišico, mogoče lepšo, prostornejšo — in obema bo kratek čas.«

Odgovorila je vijolica prijazno, vabljivo.

Solnce se je tačas skrilo za siv oblaček. — Čudno, poprej ni bilo tega oblčka na nebu. Začudila se je vijolica — a muren ne. Zmajal je resno z glavico, kakor vedno, kadar je imel povedati kaj važnega.

»Čuj, prijateljica! Neka slutnja je v meni, slutnja o prezgodnji pomladi. Kaj, ko bi se to svetlo solnce skrilo, ko bi ta prijetna toplota izginila — ko bi padel sneg.«

Vijolica je vztrepetala, njeno mlado življenje se je zbalo takega govora. Toda muren ji je pripovedoval dalje o vetru in o mrzlih nočeh. Pripovedoval ji je tudi o zimi, kako jo je preživel pod zemljo.

Razgovarjala sta se dolgo, kakor pač dva dobra prijatelja, ki se spet snideta po dolgem času.

Poslovila sta se komaj pod večer.

Muren je romal nazaj. Premišljeval je o vijolici: »Prišla bo nocoj mrzla noč — vijolica se bo tresla mraza. Prebila ga bo — jutri pa se jaz preselim v njeno bližino, tolažim jo, varujem pred hudim vetrom, dokler se ne vrne pomlad topla, vsa zelena, cvetoča — dokler se ne vrne maj. Potem bo brez skrbi, nič več se ji ne bo treba bati vetra, nihče je ne bo smel utrpati — varoval jo bom jaz!«

Tako je spotoma preudarjal. Dospel je počasi do svoje kočice in ko je zaprl vrata, je posijala skozi okence zvezda — večernica.

*

Posijalo je že solnce v izbo, ko se je drugo jutro muren prebudil. Izmučen od včerajšnjega dolgega pota je trdno zaspal in spal, da ga je zdrnilo šele solnce. Stopil je na prag ter pogledal okolo. Krasno jutro je šetalo čez poljano.

Ali tam na bregu, kjer je ležala dolga senca, kamor še ni dospelo solnce, tam se je belil tanek prt — padla je ponoči slana...

Odšel je spet muren na pot, toda žalostnih misli, otožnega srca. Dolgo je hodil. Zavil je krog bilke kot včeraj, pa ni zazrl modre glavice. Stopil je naprej — vijolice ni bilo več...

Zajokal je z veliko žalostjo in jokal, da si je skoro izjokal oči.

Tisto pomlad, ob tihih jasnih večerih je on prepeval na bregu le tožne glasove, ki so šli kot težka misel čez polje...

* * *

In po tej oveneli vijolici, po tem mladem cvetu je tudi meni jako žal. — — —

IVO TROŠT:

Jutranja in večerna zarja.

Pravljica.

judje so že v začetku stvarstva občudovali krasno večerno zarjo, spremljevalko zahajajočega solnca. Nihče se je ni mogel nagledati; prej mu je izginila izpred oči, premenjena v temni mrak.

Strmeli so za njo in čakali, da se zopet prikaže in jih očara s svojo krasoto — čakali vso noč. Proti jutru se jim je pa prismehljala kot mlada oznanjevalka nove sreče za hrbtom. Obrnili so se in občudovali jutranjo zarjo, poslanko božjega solnca.

Tudi te se ni mogel nihče nagledati, ker je prej obledela, premenjena v beli dan.

Zato sta bila pa tudi merilca časa, dan in noč, nemalo ponosna na svoji čarobni spremljevalki. Začela sta si torej lastiti vsak eno: dan je zase zahteval večerno, noč jutranjo zarjo kot slovesen konec svoje vlade in svoje slave. Toda kmalu sta izprevidela, da je slovesen konec zares prava imenitnost, ali brez slovesnega začetka je vsa slava in veličast kakor brez glave. Začela sta si lastiti še vsak polovico: dan jutranje, noč večerne zarje. S tem bi bil pa vsakdo oškodovan za polovico prejšnje lastnine in bi nobeden ne imel svoje posesti v celoti.

Pritožila sta se Stvarniku, ki naj bi jima razsodil spor. Ta jima pa določi: »Imejta vsak svoje!«

Odtlej drži dan trdovratno konec jutranje zarje in jo vodi za seboj, da bi jo vzel noči, a noč enako trdovratno tira za seboj konec večerne zarje, da bi jo odtegnila dnevu. Ker se pa zarja ne da razdeliti, se podita vsak s svojim koncem okolo zemlje, oba nezadovoljna z božjo razsodbo. Solnce se jima smeje s sinjega nebesnega oboka ter ju tolaži: »Mlada sta